

mondig +

openbaar

vooraf

Machteld Stam

Hij wordt ruim voordat de wekker afgaat wakker. Veel te vroeg staat hij al op het station voor de trein naar Den Haag.

Voor hij de studiezaal ingaat, moet hij alles afgeven. Ook zijn mobiel mag niet mee naar binnen. De aangevraagde documenten liggen al voor hem klaar.

Zijn vader is al jaren geleden overleden. Hij sprak weinig over de oorlog. Hij opent de map en leest namen. Adressen. Leveringsbonnen.

Dan ziet hij de naam van zijn vader staan. Niet als verzetsman. Niet als slachtoffer. Als ondernemer met een eigen winkel. De winkel leverde goederen aan de Duitse bezetter.

Hij leest de regels opnieuw. Alsof andere woorden kunnen verschijnen als je maar lang genoeg kijkt. Was hij fout? Of bang? Een opportunist?

Of een vader die zijn gezin door de oorlog probeerde te krijgen? Het archief geeft feiten. Geen antwoorden.

Buiten schijnt de zon. Fietzers rijden langs. Op een terras klinken glazen tegen elkaar. Het leven gaat onverstoord verder.

Hij merkt dat er iets is verschoven. Niet zijn liefde voor zijn vader. Misschien is het de ontdekking dat mensen zelden passen in de vakjes waarin anderen hen stoppen.

De documenten werpen een nieuw licht op de geschiedenis van zijn vader. Licht doet meer dan onthullen. Het werpt ook schaduwen.

Misschien vraagt een verleden dat openbaar geworden is niet om een oordeel, maar juist om milde barmhartigheid.

podcast

Essemie van Dunné

alsnog

De podcast: *Ik wil je nog iets vragen* behandelt elke aflevering een vraag van iemand die lang is blijven liggen.

Sara de Monchy spreekt met de vragensteller en gaat op zoek naar het antwoord en vooral naar het verhaal achter de vraag.

Er zijn steeds allerlei redenen waarom de vraag niet eerder gesteld is. Het zijn heel erg uiteenlopende vragen, en steeds

wordt iets tevoorschijn gehaald wat eerder verborgen was.

Maurits groeide op in Zuid-Afrika en gaat op zoek naar de vrouw die jarenlang voor hem zorgde. Hoe was het voor haar om in een wit gezin te werken? Zijn overpeinzingen en ontdekkingen zijn persoonlijk en geven een rijk inzicht.

Ook Sara, de podcastmaker, stelt een vraag aan een oude klasgenoot van haar. Kan hij zich nog iets herinneren van

iets wat zij ooit deed en zich nog haarfijn voor de geest kan halen?

Allerlei vragen met een eigen verhaal over iets wat tot dan toe niet hardop gezegd was.

colofon

Mondig+ is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en verschijnt zes keer per jaar, in het hart van *Mondig*.

Redactie Kalle Brüsewitz, Essemie van Dunné, Jeannette den Ouden,

Albertina Hoogenboom, Machteld Stam & Machteld van Woerden
Ontwerp & opmaak Susan de Loor,
Kantoordeoor Haarlem

Druk GBU printmedia

Oplage 5.000

Papier Maxi Offset

FSC-mix credit gecertificeerd

Contact redactie

Singel 454 | 1017 AW Amsterdam

020 623 09 14 | communicatie@ads.nl

www.doopsgezinden.nl

© ADS 2026

Ik wil dat je weet dat ik,
dat ik, voel, op een manier, zo dat ik...
dat ik leef, anders dan jij misschien,
dat ik gekozen heb om... Wacht.

Ik wil dat je weet dat alles hetzelfde is,
tussen ons. Echt.

Maar dat ik ook wil zeggen, dat alles anders is.

Iets in mij dat je misschien niet begrijpt,
misschien zal je er om lachen.

Daarom stamel ik zo,

ook omdat ik het zelf ook allemaal niet weet.

Alsjeblieft, ga rustig zitten,

luister naar me,

en houd me vast.

afbeelding
Mikuláš Galanda,
Embrace
Slovak National
Gallery, 1930

Open baren

‘Het was een openbaring voor me’, verzuchtte een vriendin, toen ze terugkwam van vakantie. Ze was in haar eentje naar het meest noordelijke punt van Noorwegen gereisd. De woeste schoonheid van de natuur was er overweldigend. De weidsheid, de leegte en het alleen zijn hadden haar van binnen omgewoeld en op den duur tot rust gebracht. ‘Ik denk dat ik nooit meer dezelfde zal zijn’, zei ze en ik zag aan haar gezicht dat ze het meende.

Dit is wat openbaringen doen met een mens. Ze woelen je innerlijk – noem het je ziel –

overhoop, werpen oude overtuigingen omver, geven je inzicht dat meer over innerlijk weten gaat dan over begrijpen en brengen je uiteindelijk tot klaarheid. Daarna kun je niet meer terug en niet meer verder op de oude weg. Er is iets definitief in jou veranderd.

De Bijbel staat vol met verhalen over openbaringen. Denk aan Mozes, aan wie God zich openbaart in een brandende struik, midden in de woestijn. Of aan Elia, die God ervaart in een

zacht briesje. Denk aan Maria, die onverwacht een letterlijk ongelooflijke boodschap van een engel hoort.

Al die verschillende openbaringen gaan over een moment waarop een mens ‘open gebaad’ wordt. Dat is natuurlijk niet goed Nederlands, maar het drukt voor mij wel uit waar een openbaring over gaat: er wordt iets in je geopend – een figuurlijk venster, een deur, een uitzicht – waardoor er iets in of door jou heen kan worden gebaad. Een nieuw perspectief op het leven, een ander zelfbeeld, een diepere laag van godsvertrouwen. Soms gebeurt

het in een flits, soms na een lange zoektocht. Elke openbaring is uniek, eenvoudigweg doordat elk mens uniek is. Maar één ding gaat altijd op: de mens die een openbaring ontvangt, is nooit meer wie hij of zij is geweest.

Eén van de meest inspirerende openbaringen in de Bijbel staat aan het begin van het evangelie van Marcus (hoofdstuk 1, vers 9 tot en met 11). Jezus is vanuit

een nieuw perspectief op het leven, een ander zelfbeeld...

Nazareth in Galilea naar de plek bij de Jordaan gegaan waar Johannes de Doper mensen doopte die verlangden naar een nieuw en ‘schoon’ begin. Kennelijk verlangde ook Jezus daarnaar, want hij liet zich samen met vele anderen dopen door Johannes.

We weten niet wat Jezus ertoe bracht om zich aan te sluiten bij al die mensen die naar de Jordaan kwamen. Maar Marcus vertelt ons dat op het moment dat Jezus vanuit het water omhoog komt, hij wordt ‘open gebaad’. Terwijl het water druipet over zijn haren, zijn

hoofd en zijn lijf, kijkt hij omhoog, ziet hij hoe de hemel openscheurt en voelt hij hoe uit die hemel de Geest – de levensadem – als een duif op hem neerdaalt. Dan hoort hij een stem die hem toeroept: ‘Jij, mens, jij bent mijn geliefde kind, mijn zoon. In jou vind ik vreugde’.

foto Benjamin Davies

Stel je voor. Je gaat op weg, want er leeft iets in jou, nog zonder beeld, nog zonder stem. Dat iets leidt jou de woestijn in, naar het water waar een ander op je wacht. Niet alleen op jou trouwens, maar op elk mens die verlangt naar anders, naar echt en onbevangen. Die ander laat je kopje onder gaan. Want dat *moet* gebeuren als je verlangt naar anders. Dat kopje onder gaan gebeurt meestal on- verwacht en altijd anders. Waarschijnlijk ken je zelf jouw eigen ‘kopje onder’ wel...

En dan, als je letterlijk en figuurlijk naar adem happend bovenkomt, kan het gebeuren dat er iets definitief in jou wordt geopend. Opnieuw: stel je voor! Stel je voor dat je niet alleen zou horen, maar werkelijk echt en volkomen zou vertrouwen dat jij een geliefd kind bent. Meer nog: dat je niet alleen geliefd bent, maar een bron van vreugde.

Voor wie? Dat laat zich moeilijk omschrijven, maar laten we zeggen voor de Bron van alles

en allen, de Liefde voor alles en allen, de Levengever in alles en allen, kort gezegd voor God en dus voor mensen. Jij die bij je naam wordt geroepen, jij bent geliefd en je brengt vreugde. Zonder meer, zonder reden. Marcus vertelt ons immers ook niet waarom juist Jezus de hemel zag openscheuren en deze alles omwoelende, alles veranderende woorden kon horen.

Het enige wat Marcus ons ver- telt – in de rest van zijn boek – is wat er echt toe doet: hoe Jezus leefde na zijn openbaring. Hoe hij handelde uit liefde en mededogen. Dat hij een bron van vreugde werd voor velen. Dat anderen door hem werden ‘open gebaard’, waardoor ze opnieuw konden zien, horen, lopen, vertrouwen en bidden. Hoe mensen tot nieuwe inzich- ten kwamen over zichzelf: dat ze mooi en krachtig waren, tot zoveel meer in staat dan ze dachten, ook als ze zwak of zelfs verlamd waren. Dat ze opeens begrepen dat God heel anders

was dan ze altijd hadden gedacht. Dat God per definitie anders is dan een mens kan denken.

Door niet alleen over het leven, maar ook over het sterven van Jezus te vertellen, maakt Marcus duidelijk dat een openbaring krijgen niet betekent dat vanaf dat moment het lijden voorbij is. Integendeel. Leven als een ‘open gebaard’ mens is *alles* leven. Ook het lijden. Hoe opener je bent voor het weten dat jij ten diepste een geliefd en vreugde scheppend mens bent, des te meer je oog en oor krijgt voor het lijden van elk mens en van de aarde. Hoe opener je bent voor liefde en vreugde van alles en allen, des te meer je kunt ervaren dat het leven kostbaar is en prachtig. Hoe opener je bent voor het leven zelf, des te groter het verlangen, de compassie en de moed worden om ruimte te maken in jezelf voor lijden én schoonheid.

Deze openbaring en al die andere in de Bijbel – ook in dagboeken, biografieën of kunst van mensen in latere tijden en nu – geven ons hoop. Om het Bijbels te zeggen: ze zijn tekenen van genade. Want echt, het kan zomaar gebeuren, dat je wordt ‘open gebaard’. En dat er dan aan de buitenkant misschien niet veel verandert, maar dat toch alles anders is. +

**Neem mij aan zoals ik ben,
wek in mij wie ik zal zijn,
druk uw zegel op mijn hart
en leef in mij**

Lied 833 | Liedboek 2013
John L. Bell (vert. René van Loenen)

In het hart

Soms laat een tijdelijke opdracht sporen na voor een heel leven. **Dat gold ook voor Ans Meerdink- van den Ban, die in 1944 door de kerkenraad van de Doopsgezinde Gemeente Baarn-Soest gevraagd was om in Baarn werk voor de gemeente te verrichten.**

Ans Meerdink kwam in eerste instantie als tijde- lijke hulp, maar zou uiteindelijk vanaf 1948 definitief aan de Doopsgezinde Gemeente ver- bonden worden, waar zij vervolgens veertien jaar predikante was.

De kerkenraad van de Doopsgezinde Gemeente vroeg haar vrijwel direct na de bevrijding om zich te bekommeren om ‘foute’ Nederlanders en vooral om hun kinderen te helpen weer in de gemeenschap opgenomen te worden. De eveneens in Baarn woonachtige pacifist en vredesactivist Cor Inja had daartoe vlak na de oorlog opgeroe- pen, omdat heel veel van deze kinderen min of meer aan hun lot waren overgelaten.

Ans Meerdink was een doortastende vrouw met een sterk bijbels geloof en een warm hart. Aan het begin van haar periode in Baarn ontmoette zij een aantal van bovengenoemde kinderen, begeleidde hen pastoraal en verwelkomde hen in de gemeen- te. Zij heeft hen vertrouwen gegeven zonder te oordelen. Bovendien bleek ze in staat om tegen- stellingen in de gemeente te overbruggen tussen dienstweigeraars (zij die hulp zochten bij Cor Inja), verzetsmensen en deze inmiddels jongvol- wassen kinderen met een besmet verleden.

Onder de bezielende en zeker ook pastorale leiding van dominee Meerdink deed een aantal van hen persoonlijk belijdenis in het hart van de gemeente. Denk je eens in hoe dat gegaan zou kunnen zijn: op een zondagmorgen staat er tijdens de ochtendviering iemand op in de doopsgezinde vermaning en leest een zelf- geschreven geloofsblijdenis voor. Het is een moment waarop openbaar gemaakt wordt wat diep van binnen leeft, terwijl de samengekomen gemeente in stille aandacht luistert. Wellicht is er ook gesproken over de zoektocht naar een manier om in het reine te komen met jezelf, met je familie en hoe het geloof daarin een rol heeft gespeeld. Wij mogen hopen dat de aanwezigen begripvol en verwelkomend waren. Want hoe kwetsbaar ben je wanneer je openbaart wat zo intiem en persoonlijk is?

Wij hebben van die gebeurtenissen geen letter- lijke verslagen meer, dus we moeten gissen naar hoe emotioneel het geweest moet zijn voor deze jonge mensen én voor de aanwezige gemeente- leden, ieder met hun eigen geschiedenis. Heeft het de kinderen geholpen om zich uit te spreken? Hebben zij zich bevrijd gevoeld? Gedeeltelijk, denk ik. Want hoewel het verleden een zware last is gebleven waar menigeen geen weet van had, toch is de gemeente voor hen hun verdere leven een belangrijk tweede ‘thuis’ geweest. Met dank aan de moed en doortastendheid van Ans Meerdink-van den Ban. +

Ans Meerdink-van den Ban (links) met een groep dodelingen in 1949.

Hengelo4Palestine

Op het station in Hengelo is iets moois ontstaan. Mooi en droevig tegelijk, natuurlijk. Al een jaar lang komt hier elke week een groep bij elkaar, op donderdag om zes uur, om een half uur ritmisch met pollepels en dergelijke op pannen te slaan. Om aandacht te vragen voor de genocide in Gaza.

Toen ze begonnen, had ik nog maar net mijn eerste stapjes als voorganger gezet. In Twente, een nieuwe wereld voor mij. Vol goede moed actief in een kleine gemeente, waarvan veruit de meesten al ver voorbij de pensioengerechtigde leeftijd zijn. Zo'n eerste jaar is een tijd van opnieuw je plek vinden tussen nieuwe mensen. Hengelo4Palestine, zoals deze groep heet, verbond wat ik al kende – want ik ben uiterst actief als activist voor Palestina – met die nieuwe omgeving die

voor mij nog een thuis moest worden. Vaste aanwezigen bij de protesten zijn onder anderen de doopsgezinde Corry en het remonstrantse echtpaar Iris en Marcel. En heel af en toe lukt het me er zelf ook bij te zijn.

Wat me het meest heeft geraakt is de diversiteit en betrokkenheid op elkaar. Het protest *an sich* haalt weinig uit. Het is een wanhoopskreet van mensen zonder macht. En die strijd voor een vrij Palestina blijft de hoofdzaak, maar in een jaar

tijd is er onverwachts ook iets anders gebeurd. Alles komt hier samen: christenen, moslims en niet-gelovigen, ouderen en jongeren. Zo raakt een bijna zeventigjarige trouwe kerkganger bevriend met een jonge vrouw in niqaab. Met alleen elkaars ogen als zichtbaar contactpunt, ontstaat een diepe connectie.

En of je nu wel of niet gelovig bent: die inzet voor een betere wereld, tegen onrecht, roept ook een behoefte aan rust, bezinning en spiritualiteit op. Zo nam een van die kerkgangers eind vorig jaar zes mensen van Hengelo4Palestine mee naar een kerkdienst.

Met deze groep in gedachten zijn we dit jaar begonnen met een maandelijkse 'avondwake tegen onrecht'. Een oase om even op adem te komen. En na vier wakes dacht ik in juni: dit is een mooi moment voor een zomerstop. Maar ik rekende buiten Hengelo4Palestine. Geheel volgens het motto 'daden gaan woorden te boven' organiseerden ze zelf een bezinningswake. Met zang, gesprek, gebed, stilte en poëzie. En niet in een kerk, maar bij een islamitische organisatie in huis.

Wil je weten hoe Gods troost en zegen klinken? Het oorverdovend rammen op die pannen, elke donderdagavond in Hengelo, komt er volgens mij het dichtst bij in de buurt. +